

RADOVČIĆEVI LJETNIKOVCI U SPLITU

DANICA BOŽIĆ-BUŽANČIĆ

Godine 1705. Nikola Gaudentio-Radovčić, kanonik, apoštolski protonotar i doktor kanonskog i civilnog prava sastavlja svoju oporuku, kojom sve posjede, naslijeđene, bilo od oca ili majke, ostavlja svom rodu, a dvije kuće, koje je on sam dao sagraditi novcem, zarađenim pri vršenju advokatske dužnosti »nell'esercito dell'oratoria professione col far auocato«, ostavlja Kaptolu u Splitu. Interesantno je da obje ove kuće naziva ljetnikovcima »casini«.1)

Prema Parčiću riječ »casino« znači dvorac, ili pak seoski dvor,2) a prema Boeriu, mala kuća ili seoska mala kuća za ladanje.3)

Poznato je da su visoki društveni slojevi u Veneciji u XVIII vijeku često, barem za redovni život, napuštali svoje sjajne gradske palače s dvoranama i povlačili se u kazina,4) u kojima su sobe bile manje i mnogo intimnije namještene sitnijim mobiljarom kasnog baroka.

I Radovčić je, imajući barem donekle čvrstu ekonomsku bazu, sagradio za sebe dva, zaključujući po svemu, elegantna ljetnikovca, koji istina nisu bili ni tako veliki, ni raskošni kao oni dubrovačke vlastele, a da niti ne pomišljamo na usporedbu s ljetnikovcima mletačkih plemića.

Jedan od ovih ljetnikovaca bio je »fori della citta« u predgrađu Splita zvanom Dobri. Ovdje je on vjerojatno povremeno boravio. Drugi ljetnikovac nalazio se u gradu, i to u novom dijelu grada, gdje je Radovčić stanovao redovito.

Ljetnikovce je ostavio Kaptolu pod uvjetom da ih poslije njegove smrti proda, i od dijela dobivenog novca isplati njegove dugove.

1) Historijski arhiv u Splitu (dalje HAS), Zbirka oporuka, sign. AIS-III/14 br. 1090.

2) K. Parčić, Vocabolario italiano-slavo (croato), Senj 1908.

3) Casin, s. m. Casino e Casina, Piccola casa da abitare che appartiene ad una persona o ad una società per farvi la sera conversazione.

Casin, s. m. Casino da campagna e Casettino dimin. chiamasi una piccola casa in campagna per uso di villeggiare. (G. Boerio, Dizionario del dialetto veneziano, izd. III Venecija 1867.).

4) Molmenti, La storia di Venezia nella vita privata, Bergamo 1908., dio III, str. 152.

Poslije Radovčićeve smrti njegovi su nećaci postavljali zahtjeve na ljetnikovac u gradu, pa je s tim u vezi započelo parničenje, i upravo zahvaljujući tome sačuvano je mnogo podataka o toj vili.⁵⁾ O ljetnikovcu na Dobrome sačuvani su podaci jedino u Radovčićevoj oporuci.

Da bi se izvršila volja oporučitelja, ljetnikovac na Dobrome dan je na licitaciju. Uz oporuku, koja je vrijedila i kao kodicil, sačuvano je i nekoliko pismenih ponuda, iz kojih doznajemo tko se sve natjecao. To su bili harambaša Toma Tomašić, koji je nudio 8.830.— dalmatinskih lira, Mihovih Dudan nudio je 8.920.— dalmatinskih lira, Jerolim Cattonari-Petrović »kavalier colonelo« ponudio je 9.330 lira. Četvrti se natjecao Josip Millesi s ponudom od 9.510.— lira.

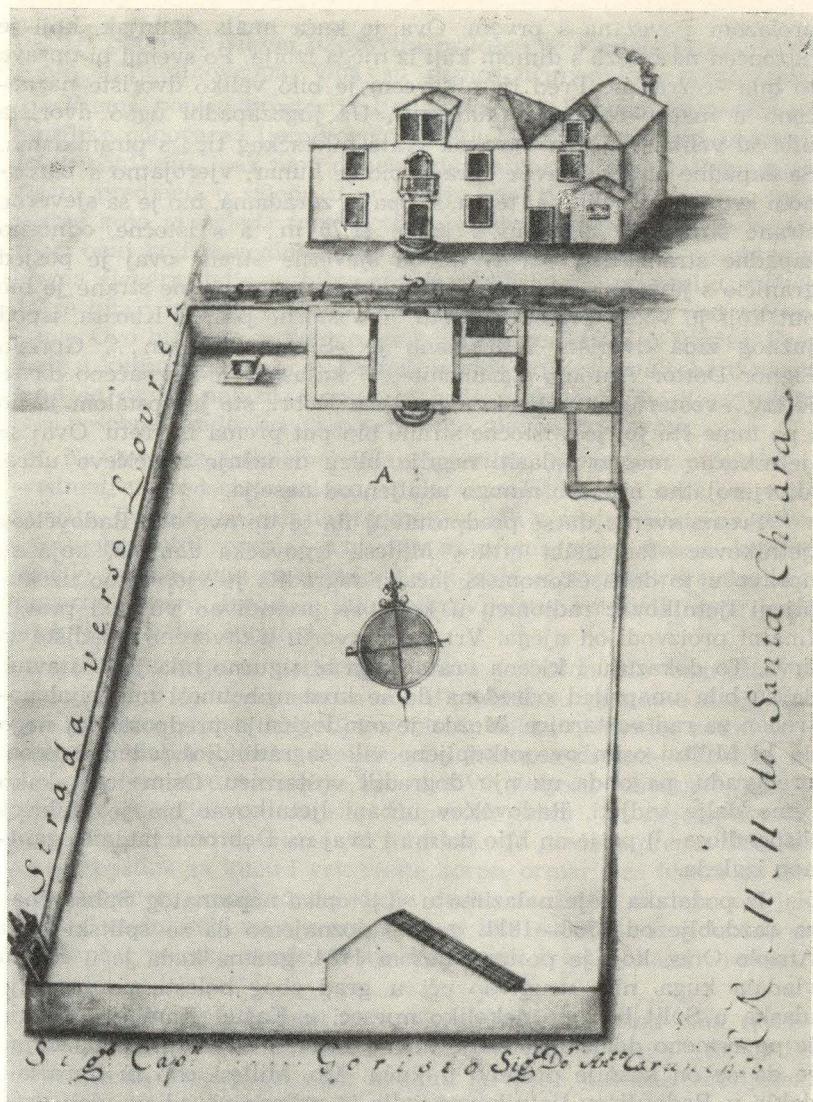
Svi kandidati ljetnikovac nazivaju kuća »casa«, a kuhinju, koja je izgleda bila samostalna građevina »sotto la solita loggia«, nazivaju ljetnikovcem — »casino«, jedino Millesi naziva pravilno, onako kako je nazivao i Radovčić.

Licitacija je održana nekoliko puta. Ljetnikovac, kuhinju i vrt konačno je otkupio Josip Millesi za sebe i familiju za 9.510.— lira. Ovaj su iznos Millesi definitivno isplatili Kaptolu tek 1712. godine. I u potvrdi, kojom se potvrđuje da je ljetnikovac s posjedom definitivno isplaćen, zabilježeno je da se nalazio u predjelu Dobri.

U katastru dobara obitelji Millesi, koji se čuva u Naučnoj biblioteci u Splitu, a koji je 1751. godine izradio »publico perito« Petar Kurir, među tlocrtima posjeda ove familije, nalazi se tlocrt i crtež dviju spojenih kuća, nazvanih »voštarnica« — »cosi detta cerraria«. Veća od ove dvije zgrade je tipični ljetnikovac, koji je sličan ljetnikovcima u Splitu iz konca XVIII ili početka XIX vijeka.

Ovaj je ljetnikovac (po širini) bio smješten u smjeru istok-zapad. Sastojao se od prizemlja, na kojem su na prednjoj strani bila dva prozora i ulazna vrata, do kojih su vodile dvije stepenice polukružnog oblika, te od jednog kata i prizemlja. Vrata i prozori u prizemlju bili su uokvireni kamenim okvirima. Na katu su također bila dva prozora i ulazna vrata, do kojih su vodile dvije stepenice balkon s vratima na luk. Kameni okvir vrata bio je na tri mjesta prekinut baroknim ispupčenjem. Balkon su podržavale dvije konzole, a kamena ograda bila je baroknog stila. Na krovu, koji je bio na četiri vode, bio je izvučen luminal podijeljen na dva dijela. Fasada zgrade bila je široka 9 »passa« što iznosi 15, 64 m.,⁶⁾ dubina kuće odnosno širina istočnog i zapadnog zida bila je cca 7 m. Prema tlocrtu u prizemlju se prvo ulazilo u predsoblje, tj. salon, ili kako ga u južnom dijelu Dalmacije nazivaju saloč. Salon je tekao kroz cijelu dubinu kuće, a bio je širok cca 7 m. Na desnoj su strani bile dvije sobe, širine cca 3 m, a duge cca 2,90 m. Vrata soba bila su u salonu. Na lijevoj su strani salona bila opet dvojna vrata, jedna od njih bi prema sačuvanom inventaru vodila u konobu; to je prema

⁵⁾ Arhiv Kaptola u Splitu, sv. 81.

32. P. Kurir, crtež kuće i dvorišta Mileši na Dobrome u Katastru obitelji Mileši iz 1751. godine. Split, Naučna biblioteka

tlcrtu bila veća prostorija na istočnoj strani zgrade. U drugoj, manjoj prostoriji izgleda da su ucrtane stepenice po sredini, pa bi to prema inventaru bio prostor »pod stepenicama«. Sa sjeverne strane zgrade bio je također ulaz, do kojeg su vodile stepenice. Uz ovu zgradu bila je druga jednokatnica, vrlo jednostavna, unutrašnjim

prolazom povezana s prvom. Ova je kuća imala dimnjak, koji je naznačen na crtežu s dimom koji iz njega izbija. Po svemu bi upravo to bila »cerraria«. Pred ljetnikovcem je bilo veliko dvorište naznačeno u mapi »corte de tauolazzi«. Uz jugozapadni ugao dvorišta bila su velika i kičena barokna vrata mletačkog tipa s piramidama. Sa zapadne strane glavne zgrade bio je bunar, vjerojatno s baroknom krunom. Cijeli ovaj teren, skupa sa zgradama, bio je sa sjeverne strane širok cca 29,50 m., s južne 41,70 m., a s istočne, odnosno zapadne strane dug cca 47 m. Sa sjeverne strane ovaj je posjed graničio s javnom cestom »strada publica«, sa zapadne strane je bio put koji je vodio prema Lovretu, a s istočne posjed Klarisa, ispod južnog zida dvorišta zabilježeno je »Signor Capitan... Gorizio Signor Dottor Antonio Carunchio«. U katastru je naznačeno da se je tzv. »voštarnica« nalazila u predjelu Dobri, što je uostalom jasno i po tome što joj je s istočne strane bio put prema Lovretu. Ovaj se ljetnikovac mogao nalaziti negdje blizu današnje Svačićeve ulice, ali vjerojatno nije bio mnogo udaljen od naselja.

Prema svemu da se pretpostavi da je upravo ovo Radovčićev ljetnikovac »fori della citta«. Millesi, trgovačka familja, koja se upravo u to doba ekonomski jačala, sagradila je vjerojatno uz kupljeni ljetnikovac radionicu u kojoj se prerađivao vosak i pravili finalni proizvodi od njega. Vrt su pretvorili u otvoreno skladište za drva. To dokazuju i kičena vrata, koja bi sigurno bila jednostavna, da su bila unaprijed određena da se kroz njih unosi materijal potreban za rad voštarnice. Možda je ovo logičnija pretpostavka nego da bi Millesi osim ove otkupljene vile sagradili još jednu u istom predgrađu, pa onda uz nju dogradili voštarnicu. Osim toga, kako ćemo dalje vidjeti, Radovčićev urbani ljetnikovac bio je »fabrica dispendiosa«,⁷⁾ pa je on htio da mu i ovaj na Dobrome bude elegantnog izgleda.

Iz podataka koje nalazimo u »Ljetopisu nepoznatog Splitsanina« za razdoblje od 1756—1811. godine doznajemo da se splitski knez Anzolo Orio, koji je postao knezom 1784. godine kada je u Splitu vladala kuga, nije usuđivao ući u grad zbog bolesti, pa je prije ulaska u Split boravio nekoliko mjeseci u Kaštel Kambiju, odakle je povremeno dolazio u franjevački samostan na Poljudu. Značajno je da se on kasnije preselio u kuću »Co. Millesi cho fù Ceraria«, dakle u Radovčićev ljetnikovac, gdje je primao narod sve dok grad 1785. godine nije bio otvoren.⁸⁾ Knez svakako nije stanovao u kući koja je bila udešena za voštarnicu, nego u ljetnikovcu u kojem su prostorije bile udešene za ladanjski boravak i koji je tada bio još toliko reprezentativan da je u njemu mogao vršiti primanja.

⁶⁾ Jedan venecijanski »passo« iznosio je 1.738 m. po F. Madirazza, Storia e costituzioni dei comuni Dalmati, Split 1911., str. 431.

⁷⁾ Arhiv Kaptola, sv. 61, l. 46/r.

⁸⁾ K. Prijatelj, Ljetopis nepoznatog Splitsanina od g. 1756. do 1811, Starine, knj. 44, str. 75.

Uz oporuku Nikole Radovića priložen je i popis predmeta nadenih u ljetnikovcima. Oba su popisa učinjena po prostorijama.

Prema popisu prostorija ljetnikovac na Dobrom po veličini bi otprilike odgovarao ljetnikovcu Millesi. Iako je redosljed prostorija dosta konfuzan, ipak nam donekle daje sliku rasporeda. Prvo su popisani predmeti u salonu u prizemlju »nel portico d' abasso«, zatim u sobi koja je izgleda (prema teško čitljivoj kratici) gledala na put, znači onaj koji je vodio prema Lovretu, druga soba bila je okrenuta prema sjeveru, gdje je bila »strada publica«. U prizemlju, izgleda, da je bila i konoba »caneua d' Abasso«, kao i prostor pod stepenicama. Ovo bi, kako je rečeno, odgovaralo rasporedu u tlocrtu. Predmeti u kuhinji popisani su odmah poslije popisa prve sobe, i naznačeno je da se nalazila »scitto la solita loggia«. Ona je vjerojatno bila posebna građevina ili posebni dio glavne građevine.

Na gornjem katu »nel soler superior«, tj. prvom, propisani su predmeti u predsoblju-salonu, zatim u maloj radnoj sobi, pa u potkrovlju. Dalje se spominju predmeti u sobi vjerojatno isto na prvom katu, okrenutoj prema vrtu, što bi prema spomenutom katastru značilo prema jugu, pa u jednoj sobi koja se vjerojatno nalazila na sjevernoj strani. Iznad je bilo potkrovlje puno svijetla koje je dolazilo kroz veliki luminal.

Od prostorija u prizemlju jedino je salon bio namješten za stanovanje, i to dosta elegantno. U njemu su popisane dvije konzole — zidni stolčić koji upravo tada dolaze u modu, zatim osam islikanih klupa »banchi d' albeo alla Romana dipinti«. Ukoliko naziv »alla romana« označuje kao u XVI stoljeću renesansu, bile su to vjerojatno još renesansne klupe. Na zidu je visjelo šesnaest krajolika »različitih vrata«. U sobi koja je gledala prema ulici bile su potrepštine za kuću i vrt: razne korpe, ormarić za hranu sa žičanom ogradom—»moškadur«, dvije daske za kruh, škrinja od jelovine. U maloj sobi na sjevernoj strani bile su opet razne kućne potrepštine i poljsko oruđe, češljevi za vunu i četiri kace, vjerojatno za mošt.

U konobi je bilo deset bačava, jedna je bila puna vina, a dvije octa. Tu je još bila kamenica za ulje, drveni lijevci i vrčevi. Pod stepenicama je opisan stol, kojemu su noge posebno zabilježene, dalje kopanja za kruh i daske za rublje.

U kuhinji je bio stol s nosačima. Tu je bilo i obavezno ognjište, što zaključujemo po željezu koje je stajalo oko vatre, komoštroma i žaračima, što se sve nalazilo u popisu. Posuđa za pripremanje hrane bilo je dosta: kotlenke od bakra s poklopcem, posude od bakra za pripremanje ribe — »bastardelle«, bakračići, tave od bakra ili željeza, roštilji, avani od drva i kamena, avan u kojem se tuklo meso »un mortar di carne«, tri mala vjedra za mošt, daska za pripremanje mesa. Stolnog posuđa je u kuhinji bilo malo, kako je to izgleda bio običaj u splitskim kućama. U kuhinji su bile i jedne vile za rad u vrtu. Svijetlo je davala uljanica.

Prostorije na katu bile su namještene za stanovanje, ali i u njima je bilo kojekakvih predmeta potrebnih u gospodarstvu.

I u ovom su predsoblju — salonu bile dvije konzole od orahovine, ovalnog oblika. U sredini je bio stol isto po modi — ovalnog oblika pokriven starim čilimom, vjerojatno klečanim. Oko njega je bila sigurno poredana garnitura od šest kožom tapeciranih sjedalica. U istoj su prostoriji bile i četiri sjedalice tapecirane koridorom⁹⁾ plave boje ukrašenim zlatom i tri sjedalice od orahovine tipa »prettine«. ¹⁰⁾ Na ulazu nad stepenicama visjele su četiri slike »različitih vrsta«. Na zidovima je još visjelo osam »arhaičnih sibila«, šesnaest gravira »arti in stampa«¹¹⁾ nalijepljenih na karton i tri puške »schoppi azzalini«. U ovoj sobi elegantno namještenoj, u kojoj su se posebno isticale krasne sjedalice od plavog koridora, popisane su četiri kožnate vreće pune pšenice, dalje četiri vreće od sive kože, nešto stolnog posuđa i posuda za zagrijanje nogu »scaldapie«.

U maloj sobi »studiol«, koja je Radovčiću sigurno služila za rad dok je boravio u ovoj kući, popisan je široki stol od jelovine s ormarićima u kojima su bili spisi. Nije naznačeno da bi to bio pisaći stol, iako je on vjerojatno služio za tu svrhu. Možda se ovdje radilo o kombinaciji stola s dijelom mobiljara nazvanim »stipo«, koji je bio naročito u uporabi u XVI i XVII vijeku. Obično je imao oblik arhitekture poput neke zgrade, vrlo lijepo obrađeni, ali mogao je imati i oblik ormarića i biti tako minijaturnih dimenzija da bi mogao biti postavljen na stol, konzolu ili kredenc. Minijaturni »stipi« nazvani su u Italiji »scrigni«. »Stipi« su obično bili bogato ukrašeni rezbarijama, pa čak i poludragim kamenjem. O ormarićima nađenim na ovom stolu nije ništa poblize poznato; vjerojatno su bili jednostavni i skupa sa stolom činili jednu cjelinu. U sobi je dalje bio jednostavni krevet sastavljen od nosača i dasaka. Na zidu je visjelo malo zrcalo s pozlaćenim okvirom i pet gravira sa svetačkim likovima. Tu je bilo stolnog posuđa od majolike, sedamnaest kristalnih čaša i nešto kuhinjskog posuđa. U ovoj sobi imao je Radovčić malu biblioteku sastavljenu od dvadeset velikih knjiga »all' antigha« — vjerojatno inkunabula — i deset manjih jako oštećenih. Arhiv je zabilježen kao »diuerse carte«. Nažalost, nije učinjen popis ni knjiga, ni dokumenta.

U sobi okrenutoj prema sjeveru popisani su raznorazni predmeti. Od mobiljara tu je bio krevet sastavljen od nosača i dasaka, a na njemu su bila dva madraca. Stol od jelovine bio je pokriven starim svilenim tepihom, a uz njega su bile dvije »prettine«. Tu je

⁹⁾ Cori d'oro, s. m. cuoi d'oro (dal lat. Corium, Pelle, Cuoio), Corame stampato a fiori dorati, che s'usava una volta per addobbamento delle pareti delle stanze (G. Boerio, o. c.).

¹⁰⁾ Carieghe prettine, alti seggioloni a spalliera alta (Bollettino dell'Istituto di storia della società e dello stato veneziano, III, 1961. Venecija, str. 273, Glossario).

¹¹⁾ Stampe si chiamano gl'Intagli, cioè i lavori di disegno intagliati o incisi in rame e'impresi nelle stampe (G. Boerio o. c.).

još bilo klečalo od orahovine, drvena vješalica, tronožac s umivaonikom od majolike. U niskoj škrinji od jelovine, a bojadisanoj u boji orahovine, čuvala se odjeća. Druga je škrinja bila od orahovine, a nije zabilježeno što se u njoj nalazilo. Zabilježena je i tintarnica od čempresovine, koja je sigurno stala na stolu, i srebrni križ koji je vjerojatno bio na klečalu. Na zidu je visjelo malo zrcalo s pozlaćenim okvirom, četiri slike koje su prikazivale četiri godišnje dobi, a bile su uokvirene okvirima od jelovine; dvije su slike prikazivale dvije boginje, tri mrtvu prirodu, jedna je bila s likom sveca, dvije su bile izvedene na svili, a uz to je bilo još pet gravira s likovima svetaca i jedna s likom dužda. U sobi je bilo stolnog posuđa, žara s uljem, kaca od orahovine, vjedra, dvije kutije sa sjemenjem salate, i to jedna radića, a u drugoj »salata negrona«.

Soba okrenuta prema jugu bila je sigurno Radovčićeva spavaća soba. U njoj se posebno ističe vrlo bogato ukrašeni krevet, izraziti primjerak visokog baroka. Taj krevet »una meza littiera« bio je od pozlaćenog željeza a bio je ukrašen s deset velikih i manjih pozlaćenih lavova. Slični, samo s manjim brojem skulptura, nalazimo jedan krevet u kući »kolonela« Andela Cavala u Splitu na koncu XVII vijeka. To je isto bio željezni krevet koji se sastojao od nosača koji nisu bili pozlačeni i dasaka. Na svakom od četiri ugla, vjerojatno na vrhu, bio je jedan drveni pozlaćeni lav. Ta četiri lava podržavala su sigurno kornič, također izrezbaren i pozlaćen. Na korniču je bila razapeta nebica.¹²⁾ Nad Radovčićevim krevetom nije bilo nebnice. Radovčić je i u svojoj vili u gradu imao jedan krevet bogato ukrašen skulpturama. Ni nad njim nije bila razapeta nebica, jer je koncem XVII vijeka već polako izlazila iz mode. Ovo su tri najbogatije ukrašena barokna kreveta poznata nam do sada iz inventara splitskih kuća. Ovom su krevetu pripadala dva u sobi opisana »tornaletta«,¹³⁾ od koji je jedan bio platneni s nacrtom, a drugi svileni »capiziola«. Od mobiljara tu su još bile dvije »prettine«, klečalo od orahovine, kredenc »credenza« s tri ladice u kojima se čuvalo stolno posuđe. Vjerojatno je to bila varijacija komode namijenjena čuvanje posuđa. Dalje je tu bila škrinja od orahovine, kutija od orahovine »petteniera«, vrlo poznata u inventarima splitskih kuća XVII i XVIII vijeka. To je zapravo bila kutija za toaletni pribor, koja je obično bila bogato ukrašena rezbarijama. Za ovu to nije zabilježeno. U sobi su bile i dvije škrinje za noćne posude. Na zidu je visjelo zrcalo u pozlaćenom okviru, tri slike sa svetačkim likovima, od kojih je jedna imala okvir od kruškinog drva, a dvije su bile bez okvira, jedan krajolik i »doi conclusion in carta.« I u ovoj bogato namještenoj sobi bilo je predmeta potrebnih poljopriv-

¹²⁾ D. Božić - Bužančić, Interijer kuće u Splitu u 17. vijeku (izd. HAS-a, Split 1965. sv. 5, str. 122.).

¹³⁾ Tornaletto, parte del cortinagio che da piede si fascia e adorna il letto (G. Boerie, o. c.).

rednom dobru. Tu su bile tri kutije sa sjemenkama, dvije male bačve u kojima je bila bijela sol, te dvije posudice s uljem i medom.

U potkrovlju su od namještaja bile tri sjedalice obložene crvenom kožom — polomljene, koža je naznačena nazivom »corame«. Prema Boeriu to je mogla biti koža ukrašena pozlatom, a mogla je biti i samo kolorirana.¹⁴⁾ Još su u konobi bila vjedra za vodu, dvije kopanje i još nekoliko redovitih kuhinjskih potrepština.

Prema svemu daće se zaključiti da je ljetnikovac bio udobno i lijepo namješten, jedino je čudno da zidovi nisu bili obloženi, što je tada bilo još uvijek u modi i što je Radovčić učinio u svojoj kući u gradu. Ovdje se Radovčić odmarao od zamornog notarskog posla. Zgrada je uz ovu funkciju imala i drugu, koja je vjerojatno bila jednako važna, tj. ona je bila i gospodarska zgrada u kojoj je stalo gospodarsko oruđe; u kojoj su se spremali proizvodi iz vrta, a vjerojatno i s drugih posjeda koje je Radovčić po familiji imao, što se osjeća u svakoj prostoriji.

Već je spomenuto, da je uz ljetnikovac bio vrt. Na crtežu u katastru Millesi dvorište je nepravilnog oblika, naime, sjeverna je strana uža od južne, a naokolo je bio dosta visoki zid.

Vrtovi venecijanskih palača su već od početka XVII vijeka dobivali novi izgled, pun raskoši i ljepote. Po njima su se tada grupirala mramorne figure nimfa i boginja živih pokreta. Figure su se postavljale i na stupove uz vrata bogato izrađena od kovanog željeza. Grmlje je dobivalo raznorazne kapriciozne oblike, a cvijeće je bogatstvom boja i mirisa pružalo užitek i odmor.¹⁵⁾

Prema bogatim baroknim vratima venecijanskog stila sa strane ukrašenim piramidama dalo bi se zaključiti da je i Radovčićev vrt bio lijepo uređen. Tim više što je Radovčić imao u službi i vrtlara, koji je, kako on u oporuci navodi, živio u kući, vjerojatno ovoj na Dobrome, pred kojom je bio svakako daleko veći i korisniji vrt, nego iza one u gradu. Zid koji je ograđivao vrt na spomenutom crtežu izgleda jednostavan. U Radovčićevu je doba vjerojatno bio ukrašen stupovima i konzolama na kojima se povijala loza tvoreći pergolate, kao u dubrovačkim, hvarskim i viškim ljetnikovcima XV do XVIII vijeka.¹⁶⁾ Odrina je vjerojatno bilo i po vrtu unutra, a

¹⁴⁾ Corame, dicesi per paramento di cuoi coloriti e dorati e stampati (G. Boerio, o. c.).

¹⁵⁾ P. Molmenti, *La storia di Venezia nella vita privata*, Bergamo 1908,

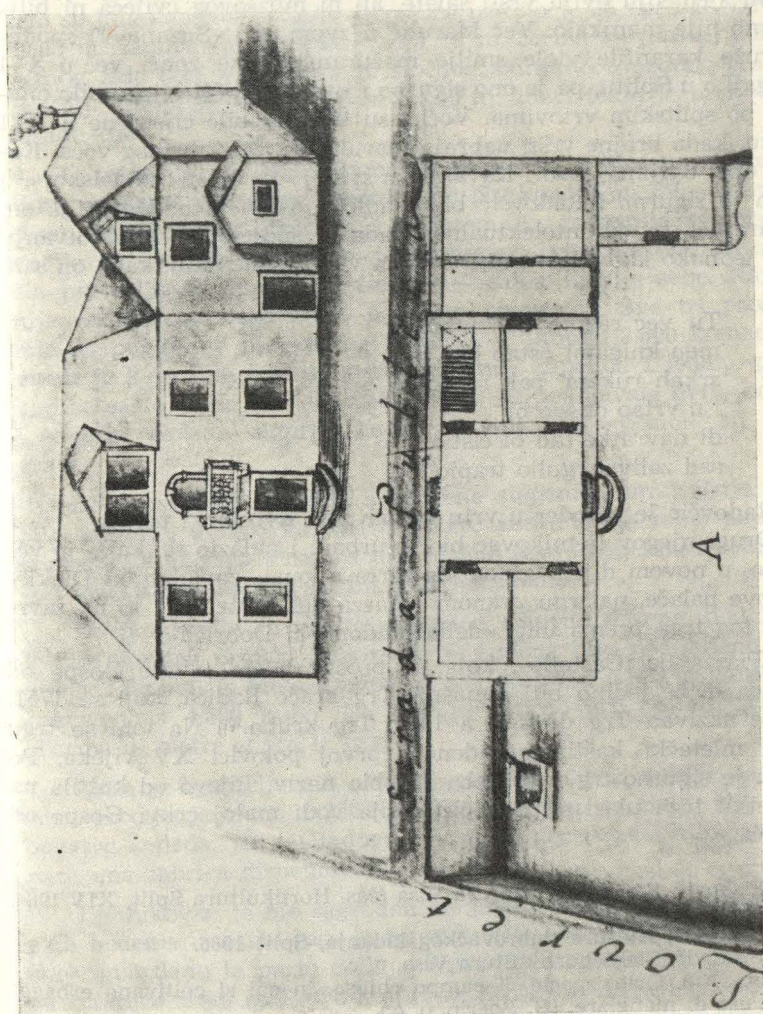
¹⁶⁾ C. Fisković, *Tri ljetnikovca hrvatskih pjesnika* (Hrvatska revija, Zagreb XIII/1940. br. 7 str. 344—355).

C. Fisković, *Gazarovićevo ljetnikovac u Visu* (Hrvatsko kolo 1946. str. 118—132).

C. Fisković, *Ljetnikovac Hanibala Lucića u Hvaru* (Anali Historijskog instituta JAZU u Dubrovniku, Dubrovnik VIII—IX/1962. str. 177—254).

C. Fisković, *Dalmatinska renesansna hortikultura. Perivoj pjesnika Hanibala Lucića u Hvaru* (čas. Hortikultura, Split, X 1964, br. 1, str. 2—10).

33. P. Kurir, crtež kuće Mileši zvane »Voštarnica« u Katastru obitelji
Mileši iz 1751. godine. Split, Naučna biblioteka

naročito nad bunarom kao u Kapogrosovom renesansnom ljetnikovcu-kašteletu na Mejama.¹⁷⁾ Negdje pod lozom bio je i kameni stol s klupama, a nije isključeno da je pod čempresima i uz grmlje javora bila i poneka kamena figura.

Vrt je u svim dokumentima nazvan »horto«,¹⁸⁾ što znači da su se u njemu gajile i korisne biljke. To možemo zaključiti i po spomenutom sjemenju dviju vrsti salate, ali ni mirisavog cvijeca ni bilja sigurno nije manjkalo. Već Marulić u svom epu »Suzana«¹⁹⁾ spominje ruže, karanfile, viole, smilje, mažuranu, što se, znači, već u XVI vij. gajilo u Splitu, pa je ono sigurno i koncem XVII vijeka bilo omiljelo po splitskim vrtovima. Voćke su također bile cijenjene u XVI vijeku, kada brojne vrste nabraja Marulić, pa čak i južnog voća. Kasnije opet o njima govori Kavanjin u svojoj »Povijesti vandelskoj«,²⁰⁾ pa ih je sigurno i Radovčić bio usadio u svom vrtu. Možda je on, odmarajući se od intelektualnog rada, i sudjelovao u uređivanju vrta, jednako kao i Kavanjin u svom vrtu u Sutivanu, kako on sam kaže:

Tu već razum kad umoran
meu knjigami ostao bi
srkah rukom, pak rasporan
i u vrtao otišao bi
di navratke tad bi čistio
sad zalivao, gulio trapio.²¹⁾

Radovčić je također u vrtu mogao naći dvostruki užitak.

Drugi njegov ljetnikovac bio je urbani i nalazio se, kako je već rečeno, u novom dijelu grada »in terra nuoua«, zapadno od Dioklecijanove palače, na trgu zvanom »Piazza del Castello« i to na završetku tog trga prema ulici »della Madona di Dobrich«.

»Piazza del Castello«, koja se prostirala do uličice Gospe od Dobrića može jedino biti današnji Trg braće Radića, koji se 1751. godine nazivao Trg drva,²²⁾ a 1910. Trg kruha.²³⁾ Na tom se trgu nalazi mletački kaštil sagrađen u prvoj polovici XV vijeka. Po njemu je sigurno trg u to doba i dobio naziv. Lijevo od kaštila na završetku trga ulazi se u uličicu koja vodi maloj crkvi Gospe od Dobrića.

C. Fisković, Stara Hortikultura Visa (čas. Hortikultura Split, XIV/1964. br. 2 str. 21—25).

C. Fisković, Kultura dubrovačkog ladanja, Split 1966.

¹⁷⁾ C. Fisković, Stara hortikultura Visa, o. c.

¹⁸⁾ Orto, s. m. Orto, specie di campo chiuso, in cui si coltivano erbaggi per uso di mangiare. (G. Boerio, o. c.).

¹⁹⁾ I. Kukuljević — Sakcinski (sakupio), Pjesme Marka Marulića, Zagreb 1869, izd. JAZU str. 77—78.

²⁰⁾ J. Kavanjin, Poviest vandjelska (Bogatstvo i uboštvo), Zagreb 1913, izd. JAZU pjev. II stih 15. str. 21.

²¹⁾ J. Kavanjin, o. c. pjev. V, stih 98, str. 80.

²²⁾ Katastar obitelji Millesi, Naučna biblioteka u Splitu.

²³⁾ Katastar Splita iz 1910. god. u Arhivu mapa za Istru i Dalmaciju u Splitu.

Među spomenutim spisima, koji su nastali povodom spora Kaptola i Radovčićeve rodbine, sačuvana je i detaljna procjena ove građevine,²⁴⁾ koja se u tim spisima najčešće naziva »pallazina«, a rijetko »casino«, kako je vlasnik naziva.

Zgrada se sastojala od prizemlja, dva kata i potkrovlja. Vanjski opseg ljetnikovca, skupa sa širinom temelja i prostorom na kojem su bile kamene vanjske stepenice iznosio je 35 »passa«, odnosno 60,83 m. Zidovi kuće bili su visoki 13 m. Širina sjevernog, odnosno južnog zida bila je 13,90 m, a istočnog, odnosno zapadnog cca 7 m. Pročelje luminala bilo je široko 13,90 m, znači teklo je preko cijele fasade kuće.

U prizemlju je bila konoba, koja je bila popločana ankonitanskim opekama »mattoni anconitani«. Na konobi su bila četiri prozora »balconi«²⁵⁾ s kopcima i željezom. Iz prizemlja na prvi kat vodile su kamene stepenice postavljene s vanjske strane zgrade. Na prvom katu je bilo predsoblje — salon i dvije sobe. Nažalost, nije zabilježena kvadratura pojedine prostorije. Sve tri prostorije bile su popločane pločicama »tauelle«, s ukupno 2.500 komada. Na ovom je katu bilo šest prozora »balconi«, kopcima i jedan »poziol« koji se sastojao od kamene ploče, koju su podržavale dvije konzole, i željezne ograde, sigurno baroknog tipa. Na »poziol« su vodila vrata.

Do drugog kata vodile su drvene stepenice, unutrašnje. Tu je bila kuhinja, u njoj kamin s napom, zatim dvije sobe, popločane opet s 2.500 pločica. Prozora je i tu bilo šest s kopcima i opet jedan »poziol«. Na prozorima su bila staklena okna.

Do potkrovlja su vodile stepenice, sigurno drvene, pod kojima je bio ugrađen ormar. Potkrovlje je izgleda bilo podijeljeno na tri dijela. Luminale je bio sagrađen od 400 opeka, a cijela je zgrada bila pokrivena s 4.500 kupa. Na kući se isticao grb obitelji Radovčić »l'arma di pietra sopra la casa«.

Kuća je bez željeznih ograda »poziola« i bez stakala na prozorima procijenjena na 12.336 lira. To je, barem za Split, bila zgrada bogatog izgleda, jer je Radovčić kako je već rečeno htio »perfezionare una fabrica dispendiosa«.

Ljetnikovac je bio sagrađen na južnoj strani trga, ispred gradskih bedema — »una casa in questa città uicina alle mura pubbliche, che riguardano la parte della marina«²⁶⁾ stoga je zatražio dozvolu da iza kuće uredi mali vrt, koji će se prostirati do bedema »di poter-misi accostare alle mura«,²⁷⁾ s tim da ostavi prolaznicima uski prolaz.

²⁴⁾ Arhiv Kaptola u Splitu, sv. 81, 1. 70—70/r.

²⁵⁾ Balcon, balcon, s. m. finestra (G. Boerio, o. c.).

²⁶⁾ Arhiv Kaptola u Splitu, sv. 61, 1. 16.

²⁷⁾ Arhiv Kaptola u Splitu, sv. 61, 1. 16.

Molbu je uputio generalnom providuru Jerolimu Cornaru. Na lice mjesta su upućeni javni inženjeri Bartolomej Camucio i Franjo Barbieri. Oni su bili mišljenja da uređenje vrta ne bi bilo na štetu bedema, osim ako bi se zasadila stabla čije bi ih korijenje podrivalo. Radovčiću je dana mogućnost da se približi bedemima i uredi mali vrt prema nacrtu koji je priložio. Naglašeno je da je udovoljenju njegove molbe pripomoglo i to što većina drugih kuća uživa privilegij posjeda malih vrtova s kojima su se približili zidinama ostavljajući uski prolaz, a svima je dozvola dana uz uvjet da u vrtu ne sade stabla. Radovčiću je dozvolu izdao generalni providur Jerolim Cornaro 21. marta 1689. godine.²⁸⁾

U prvom premjeru čestica zgrada u Splitu izvršenom 1834. g. na završetku ovog trga, zapravo na granici trga i uličice koja vodi prema crkvi na Dobriću, zabilježena je zgrada na parceli koja nosi katastarski broj 262, a particela zgrade do nje br. 2622. Obje su kuće imale, osim prizemlja, još dva kata. Širina njihovih fasada skupa iznosila je 13,90 m, a duljina zapadnog zida zgrade br. 2621 bila je cca 7 m. Iza zgrade na čestici br. 2621 naznačene su vanjske stepenice, koje su pripadale zgradi br. 2622, a zgrada br. 2621 imala je sigurno na njima pravo služnosti. Istočni zid zgrade br. 2622 širi je od zapadnog zida za širinu drvenih stepenica koje vode na drugi kat u zgradi 2622. Iza zgrade br. 2621 naznačen je uski vrt, koji se prostirao do bedema, a pripadao je zgradi br. 2622. Obje su kuće bile vlasništvo prije Josipa, pa konzervatora Vicka Andrića, jedino je prizemlje br. 2621 pripadalo Kapogrosovima.²⁹⁾

Položaj ovih zgrada odgovarao bi položaju kuće Radovčić na istom trgu. Ako bismo pretpostavili da su te dvije kuće ranije bile jedna, moglo bi se također pretpostaviti i to da je upravo to bio Radovčićev »casino« u gradu. Zajednička širina njihovih fasada odgovara širini fasade tog ljetnikovca, a isto tako i širina istočnog zida. Vanjske stepenice do prvog kata imala je i Radovčićeva kuća. Ona je imala prizemlje, dva kata i potkrovlje i mali vrt koji se prostirao do zidina.

S istočne strane zgrade br. 2622 na spomenutoj mapi ubilježena je zgrada na čestici br. 2623. Zgrada je imala prizemlje, polukat, kako je to u opaskama zabilježeno, i još dva kata. I ova je zgrada bila vlasništvo Andrića. U mapi ovog dijela grada iz 1910. godine zgrade na parcelama br. 2623 i 2622 spojena su u jednu, dok je zgrada 2621 naznačena kao samostalna. Danas sve te tri zgrade čine jednu, zgradama na čest. br. 2622 i 2621 dodan je po jedan kat. Cijela ova zgrada ožbukana je i nimalo se ne doima kao »una casa dispendiosa.« Grba nema. Na prvom katu nema balkona, a na dru-

²⁸⁾ Arhiv Kaptola u Splitu, sv. 61, 1. 16.

²⁹⁾ Prvi katastar Splita, izrađen 1831. god. i opis zgrada iz 1834. god. u Arhivu mapa za Istru i Dalmaciju u Splitu. Fotografija tlocrta navedenih zgrada (isječak iz spomenutog katastra) objavljena je u Analima Historijskog instituta u Dubrovniku, Dubrovnik 1956. IV—V str. 292.

gom i trećem katu ima po jedan uski balkon s dvjema konzolama u sredini gdje se spajaju zgrade 2621 i 2622. Na zapadnoj strani ove jedinstvene zgrade sačuvan je jedan prozor pravokutnog oblika s izrazito profiliranim kamenim okvirom, kao i na Radovčićevu suburbanom ljetnikovcu. U unutrašnjosti kuće ništa značajnog nije sačuvano. Na prvom katu sa zapadne strane je jedna velika prostorija, možda bi to mogla biti jedna od elegantno namještenih Radovčićevih soba, jer ako je ulaz bio na južnoj strani, onda je vjerojatno predsoblje teklo kroz cijelu sredinu, tj. dubinu kuće, a sa zapadne i istočne strane bile su sobe isto toliko duge, kao što je to bio slučaj u kući na Dobrome. Prema podacima dobivenim od današnjih stanovara ove kuće zidovi i strop prvog kata bili su ukrašeni florealnim motivima iscertanim tako jakim bojama, da uza sva struganja i bojadisanja zidova ti motivi izbijaju još i danas. Kada je ovo učinjeno, nije poznato. Radovčićeve su sobe, baš na prvom katu bile obložene koridorom, jedino je strop mogao biti bojadisan.

Na prvom katu ovog Radovčićeva ljetnikovca popisan je namještaj u dvjema sobama. U inventaru o predsoblju nema ni spomena, iako u procjeni kuće nalazimo »portico d'abbasso«.

Soba okrenuta prema sjeveru bila je obložena zelenom kožom ukrašenom pozlatom — koridorom. Vjerojatno je nasred sobe stajao stol od orahovine — »fiuman«, to je sigurno bio stol importiran s Rijeke, a spadao je u tzv. grobnički mobiljar. Takvog mobiljara često nalazimo u splitskim kućama. U sobi je bila i garnitura od dvanaest sjedalica »prettina«, sedam sjedalica bilo je obloženo crvenom kožom, a izgleda da nisu imale naslone, jer je dalje popisana jedna ista, ali uz napomenu da ima naslon. Tu je bio i jedan mali ovalni stol, kojem su noge posebno zabilježene, te još jedan mali stol od orahovine. Vjerojatno uz zid stajale su dvije ovalne konzole, klupa od jelovine bez naslona i klečalo od orahovog drva s tri otvora. To je vjerojatno bila komoda kombinirana s klecalom. Tako kombinirani mobiljar bio je čest u Italiji u doba baroka, naročito visokog. Krevet nije zabilježen, sigurno je bio momentalno iznesen, jer je zabilježena slamarica, dva madraca veća i jedan manji »strapontin«. Tu je bila i škrinja za noćnu posudu.

Ova je soba posebno interesantna, jer se u njoj nalazila zbirka slika. O tim je slikama zabilježeno vrlo malo podataka. Autori nisu poznati, a u većini slučajeva ni materijal na kojem su bilo rađene. Slika je ukupno bilo dvadesetšest. Za dvadeset njih nije zabilježeno što su predstavljale, a četrnaest ostalih imale su religiozni sadržaj. Što se tiče oblika, pet njih su bile ovalne. Osam je okvira bilo pozlaćeno, ostali su bili rezbareni, a dosta ih je bilo učinjeno od kruškinog drva. Jedna slika bila je na bakru, »un quadretto in rame sfaze dorate, con Cristo Crucifisso...« Deset slika bilo je na papiru — gravire, i na svili. Među ovim slikama vjerojatno je bilo i vrijednih umjetničkih djela, ali popisivače izgleda to nije zanimalo, oni su pisali samo toliko, koliko je od njih tražila njihova dužnost.

U sobi je zabilježen ćilim i tepih za stol. Ćilimom je vjerojatno bila pokrivena škrinja, jer nigdje u inventarima splitskih kuća nije zabilježeno da bi se tepih nalazio na podu. Interesantno je spomenuti u ovoj sobi tintarnicu od olova »un calamar di piombo, e scudellotto«.

Soba okrenuta prema istoku nazvana je »camerin«, jednako kao i ova već opisana. Bila je obložena crvenom kožom nazvanom »coro«. Ovo je vjerojatno bila Radovčićeva spavaća soba, jer je u njoj popisan bogato ukrašeni krevet koji smo već spomenuli. On se sastojao od nosača, koji su sigurno bili od drva, od poprečnih dasaka, madraca, slamarica i podglavlja. Na nosačima su bile pozlaćene figure »statue dorate«, ali nije zabilježeno što su predstavljale. U istoj sobi zabilježene su još dvije pozlaćene figure »per caualetti«. Od mobiljara u sobi su još bile dvije komode sa po tri ladice, obje od orahova drva, zatim dvije jednake škrinje u formi malih sandučića sa po dvije ladice. To su vjerojatno bili također »stipi«, obloženi orahovinom. Dalje dva nosača za škrinju »forzier«. Dvije kutije »petteniere« od kruškina drva stajale su vjerojatno svaka na jednoj komodi. Bilo je tu i klečalo od orahovine s kipovima od gipsa, pa i škrinja za noćnu posudu. Na vratima su bili zastori »portiere« od plavog sukna, a na prozorima jastuci. Na zidu je visjelo veliko zrcalo u vrijednom okviru od zlata ukrašeno graviranjem »un spechio con sfaze d' oro, e intaglio grande«, zatim slika koja je prikazivala Kristovo bičevanje, u pozlaćenom okviru i grb obitelji Radovčić. Vjerojatno je na klečalu stajao križ od bjelokosti s postoljem. Svijetlo je davala voštanica utaknuta u srebrni svijećnjak. Ovdje se nalazio i drugi dio Radovčićeve biblioteke, koji se sastojao od četrdeset i sedam knjiga, »različitih vrsta i autora, velikih i malih« kako bilježi popisivač.

Na gornjem, drugom spratu predmeti su prvo popisani u kuhinji, pa zatim u jednoj sobi, koju popisivač bilježi »in un altra stanza«, kao da bi jednu sobu bio preskočio. I stvarno u procjeni na drugom su katu spomenute dvije sobe. Možda predmeti u toj drugoj sobi nisu bili Radovčićevo vlasništvo, kao što su pojedini predmeti i u opisanim sobama bili tuđe vlasnosti.

U kuhinji je bio kamin s napom, »komoštre«, stalak sa sićem, umivaonikom i zdjelicom od mjedi za umivanje, drvena polica, mali stol od jelovine, veći stol kojem su nosači posebno popisani, madrac i pokrivači od kostrijeti »schiauine«. Posuđe je bilo od bakra, željeza i zemlje. Svijetlo je davala jedna uljanica i voštanice utaknute u dva željezna svijećnjaka. Za grijanje kreveta bio je škaldalet. U kuhinji je popisana i jedan drveni kokošinjak.

U sobi je bio stol od jelovine s posebno zabilježenim nogama, krevet sastavljen od nosača i dasaka, sjedalica od orahovine »pretina«. Na zidu je visjela svetačka slika.

U konobi je bilo sedam bačava manjih i većih i drveni turanj sa svim potrebnim. Vjerojatno se u gradu tiještilo grožđe sa Radov-

ćicevih posjeda, a po broju bačava može se pretpostaviti da su se čuvale ovdje i veće količine vina.

O vrtu koji se sterao iza ovog ljetnikovca ne znamo ništa pobliže. Većih stabala nije u njemu moglo biti jer su to izričito branile mletačke vlasti. Vjerojatno je bio zasađen grmljem i cvijećem, koje je ublaživalo pogled na sure fortifikacione zidove.

Ova dva barokna ljetnikovca sigurno nisu jedini koji su sagrađeni u Splitu na prelazu iz 17. u 18. vijek. To je doba kada se odnosi s Turcima u okolici Splita već polako smiruju. Trgovina je s njima živa i unosna pa ona ublažuje oštricu i doprinosi barem pojedinačnim prijateljskim vezama. To i bolje ekonomske prilike vjerojatno su uvjetovale da i druge imućnije familije grade ljetnikovce, koji još uvijek nisu smjeli biti daleko od grada, ali su mogli uživati vrt spojen s malim gospodarstvom. Istraživački rad, naročito na arhivskoj građi sigurno će dati pozitivne rezultate i na ovom polju.

Porodica Gaudentio-Radovčić potječe vjerojatno iz Poljica. Za vrijeme pretposljednjeg poljičkog kneza Mate Mihanovića, koji je tu čast nosio od 1799. do 1803. godine, izvršen je popis poljičkog plemstva.³⁰⁾ U dijelu popisa, u kojem su zapisana imena svih plemićkih obitelji s izvornim plemstvom, ubilježena je i obitelj »Radovčić rečena Stručić«. U drugom dijelu popisa, u kojem se nalaze imena potomaka izvornog poljičkog plemstva, a koji su tada već živjeli izvan Poljica u ostalim naseljima Dalmacije, zapisana je u Novom Selu obitelj Radovčić rečena Cikotić, u Omišu Radovčić rečena Stručić, u Kučištu kod Omiša Radovčić rečena Bilić. U Splitu se familija Radovčić u popisu ne spominje, vjerojatno je već bila izumrla, jer kako ćemo dalje vidjeti, nema je u to doba više ni u matičnim knjigama Splita.

U spisima splitske općine sačuvan je kupoprodajni ugovor sklopljen 1566. godine u kući udovice Jakova Gaudenzia »da Abaco«.³¹⁾ Kako doznajemo iz prijepisa dnevnika tog Gaudenzia, ovdje »rečenog Abaco«, glavno mu je zanimanje bilo podučavanje gradskih dječaka u osnovnim prilikama čitanja i pisanja. Inače je posjedovao i nekoliko parcela zemljišta u splitskom polju. Umro je 1554. godine.³²⁾

Prezime Gaudentio se u matičnim knjigama Splita prvi put javlja 1616. godine prigodom krštenja Petra sina Nikole Gaudentia i njegove žene Katarine.³³⁾ Nikola se dalje u matičnim knjigama naziva i Radovčić »Gaudentio ouero Radoucich«,³⁴⁾ u upisu iz 1635. godine samo Radovčić »mistro Nicolà Radoucich«.³⁵⁾ Ovaj je

³⁰⁾ Povijesni ulomci iz bivše Slobodne općine — republike Poljica, Split 1940. str. 91—96.

³¹⁾ HAS, Stara splitska općina SSO-6, 1. 433.

³²⁾ J. Pera, Fragmenti dnevnika jednog splitskog učitelja iz prve pol. XVI vijeka (Starine JAZU, Zagreb 1955, knj. 45, str. 281—290).

³³⁾ HAS, Zbirka matica — MK/I 1. 95.

³⁴⁾ HAS, MK/I 1. 201.

³⁵⁾ HAS, MK/II 1. 56.

Radovčić bio majstor — zanatlija, kako vidimo iz upisa. On vjerojatno nije bio u rodu s familijom Nikole vlasnika ljetnikovca.

U popisu znamenitih ljudi Dalmacije, koji je sakupio Šime Ljubić, spominje se nekoliko Radovčića. Prvi je Petar Gaudentio, biskup Osora porijeklom iz splitske plemićke familje, od koje bi se jedna grana bila preselila na Krk. Živio je u XI vijeku. Drugi je Petar Gaudentio splitski kanonik, a zatim rapski biskup, zaslužan za hrvatski jezik, jer je dva djela religioznog sadržaja preveo s latinskog na hrvatski i štampao u Rimu 1662. godine. Treći je Luka otac Nikolin, arhidakon splitske stolne crkve.³⁶⁾

U katalogu znamenitih Splićana Petra Aleksandra Bogetića spominje se Dujan Gaudentio, doktor filozofije i teologije, koji je također bio rapski biskup, zatim Luka, arhidakon i doktor civilnog i kanonskog prava, Nikola vlasnik ljetnikovca, također doktor obaju prava i apoštolski protenotar, pa Petar Gaudentio, već spomenuti kanonik, primicerius, a kasnije biskup Raba.³⁷⁾

D. Farlatti u svom djelu »Illyrici Sacri« u popisu rapskih biskupa spominje Dujma i Petra Gaudentio. Petar je postao biskupom 1636. godine, a njega je naslijedio Dujam 1664. godine. Za obojicu autor navodi da su iz Splita, iz stare familije Gaudentio.³⁸⁾ Ova dva biskupa navodi i splitski nadbiskup Ivan Luka Garanjin u svom popisu rapskih biskupa,^{38a)} a Jerolim Kavanjin u svom epu »Poviest vandelska« kaže:

»Gdie biskupi carkve naše,
Cedulini i Vrančići?
I Dalmaciji koji daše
Do tri mitre: Radovčići,³⁹⁾

U istom epu Kavanjin posebno spominje Petra i Dujma.⁴⁰⁾

Prvi spomen Nikoline familije u splitskim maticama nalazimo u knjigama rođenih kada je 1624. godine upisano rođenje najstarijeg Nikolinog brata Vinka Ivana.⁴¹⁾

Familija Nikolina bila je vrlo ugledna i plemićka s izvornim hrvatskim prezimenom Radovčić. To je prezime zamijenila prezimenom Gaudentio, vjerojatno ne da odbaci svoju nacionalnost, nego je smatrala da joj kao plemstvu više pristaje latinski prijevod prezimena.

³⁶⁾ Š. Ljubić, Dizionario biografico degli uomini illustri della Dalmazia, Beč 1856. str. 139—140.

³⁷⁾ P. A. Bogetić, Catalogus virorum illustrium Spalatensium (u D. A. Cicarelli. Opuscoli riguardanti la storia degli uomini illustri di Spalato e di parecchi altri Dalmati, Dubrovnik 1811).

³⁸⁾ D. Farlato, Illyrici Sacri, Venecija 1775, sv. V, str. 281—282.

^{38a)} Spisi Ivana Luke Garanjina, splitskog nadbiskupa, sređuju se u HAS-u.

³⁹⁾ J. Kavanjin, o. c. pjev. VI, stih 7, str. 87.

⁴⁰⁾ J. Kavanjin, o. cc. pjev. VI, stih 7, str. 87.

⁴¹⁾ HAS, MK/I 1. 171/r.

Otac Nikolin spominje se u matičnim knjigama s atributima »eccellente«,⁴²⁾ pa »molto illustre ed eccellentissimo«⁴³⁾ i više puta »signor«.⁴⁴⁾

Majka mu je bila Magdalena iz porodice Biondi iz Trogira.⁴⁵⁾

Iz ove familije spomenuti su u matičnim knjigama još slijedeći značajniji članovi: godine 1639 ubilježena je smrt Nikole Gaudentia, kanonika prvostolne crkve.⁴⁶⁾ To je vjerojatno bio brat Nikolina oca. Brat Nikolin »il reverendissimo signor don« Karlo bio je kanonik i opat sv. Jerolima.⁴⁷⁾ Godine 1699. umro je »spettabile signor« Andrija Gaudentio, također Nikolin brat,⁴⁸⁾ a uz zapis o smrti stoji bilješka »lasciato a Sinj in deposit« »Illustrissimo signor« Gašpar, sin spomenutog Andrije, bio je zapovjednik tvrđave na Gripama u Splitu »geuernador del Forte di Grippi«⁴⁹⁾

»Reverendissimo signor« Ante Marija Gaudentio, sin Jerolima, drugog Nikolinog brata, bio je kanonik, primicerij i vikar prvostolne crkve u Splitu.^{49a)}

Andrija, spomenuti Nikolin brat, oženio se 1661. godine Katicom, kćerkom Petra Cambia, koja mu je donijela bogati miraz.⁵⁰⁾

Nikolina sestra Bona-Dobrica udala se 1655. godine za trogirskog plemića Silvija Dragazza. U miraz je donijela nekretnina koje su se nalazile u Trogiru i na njegovu području.⁵¹⁾

Jerolim, sin Andrije, oženio se 1724. godine Splićankom Jelesnom Acutis.⁵²⁾

Jerolim Kavanjin u spomenutom epu spominje ovu familiju još nekoliko puta kao značajnu i uglednu i stalno je naziva njenim hrvatskim prezimenom Radovčić.⁵³⁾ Citirat ćemo najznačajnije stihove:

Nu Slaviću, slava tvoih
još u našem žive Splitu,
Radovčićih, ke pobroih,
vim od cvitja cvasti kitu,
kriepostima ka mirisi
svoih dida, otac, strici.

⁴²⁾ HAS, MK/I 1. 171/r.

⁴³⁾ HAS, MK/2 1. 92.

⁴⁴⁾ HAS, MK/1, 1. 202.

⁴⁵⁾ Arhiv Kaptola, sv. 61, 1. 39.

⁴⁶⁾ HAS, MK/32, 1, 19/r.

⁴⁷⁾ HAS, MK/33, 1. 49.

⁴⁸⁾ HAS, MK/33 1. 115.

⁴⁹⁾ HAS, MK/34, 1. 67/r.

^{49a)} HAS, MK/35, 36/r.

⁵⁰⁾ Dokumentat je vlasništvo Muzeja grada Splita.

⁵¹⁾ HAS, SSO-24/VI.

⁵²⁾ HAS, MK/24 1. 31/r. Vjerojatno je to familija Acuteis, pogrešno upisana Acutis.

⁵³⁾ J. Kavanjin, o. c., pjev. VI, stih 101 str. 97, stih 162 str. 103.

Ki jazikom, perom, mačem
veoma su slavni bili,
i crkvenim ogrlačem
na toke su side sili,
ki da svi su živi skupa,
činili bi zbor biskupa.

Sad sinovci ki ostaju,
po stupovih tizijeh hode,
i za isti štap fataju,
puni duha i slobode,
Skladna braća Luka, Pero,
pop don Anton, Gašpar, Jero.⁵⁴⁾

Sam vlasnik ljetnikovca Nikola rođen je 9. novembra 1641. godine. Na krštenju su mu bili kumovi »illustrissimo signor« Cortese »governatore« — zapovjednik Trogira i Marijeta Kavanjin.⁵⁵⁾ Već smo spomenuli, da je radio kao advokat, a pravo vršenja advokature dao mu je papa Inocent XI. Ovaj je posao vršio dozvolom generalnog providura za Dalmaciju i kneza Splita 1676. godine.⁵⁶⁾ Umro je 25. januara 1705. godine u Splitu i pokopan je u katedrali.⁵⁷⁾

Zadnji upis Gaudentijevih u maticama Splita izvršen je 14. augusta 1789. smrću Ante Gaudentija.⁵⁸⁾

VILLAS DES RADOVČIĆ A SPLIT

DANICA BOŽIĆ-BUŽANČIĆ

A la fin du XVIIe. e. s., le Dr. Nicolas Gaudentio-Radovčić, chanoine et protonotaire, fit construire deux petites et élégantes villas à Split. L'une d'elles se trouvait à l'Ouest du Palais de Dioclétien, dans le quartier de la ville nouvelle, sur la place dite »Piazza del Castello«. Elle se composait d'un rez-de-chaussée, de deux étages et d'une mansarde. Sur la façade se voyaient les armoiries de la famille Gaudentio-Radovčić. Cette construction est aujourd'hui surélevée et tellement modifiée qu'elle ne rappelle plus du tout l'ancienne villa. Derrière cette maison, Radovčić avait fait arranger un petit jardin qui s'étendait jusqu'aux remparts fortifiés Sud de la ville. Ce jardin n'existe plus.

L'autre villa était située dans le quartier de Dobri; elle n'avait qu'un étage. Le balcon qui se trouvait au centre de l'édifice était de style baroque, de même que les portes du jardin de devant la maison. Cette demeure fut plus tard achetée par la famille Millesi qui fit construire à côté une autre maison très simple, à un seul étage, dans laquelle on façonnait la cire.

Ces deux habitations étaient joliment meublées en style baroque et, parmi les meubles, se distinguaient deux lits richement ornés de sculptures. Deux des chambres de la villa de ville étaient tapissées de cuir doré. Dans les maisons, il y avait un grand nombre de peintures, parmi lesquelles se trouvaient certainement des oeuvres de valeur.

Gaudentio-Radovčić est une vieille famille croate, vraisemblablement originaire de Poljica. Elle adopta certainement le nom latinisé de Gaudentio, pensant qu'il lui conviendrait mieux, en tant que noble. Trois de ses membres furent évêques; à l'un d'eux on doit des traductions en langue croate d'oeuvres religieuses. De nombreux autres membres se distinguèrent en remplissant diverses fonctions dans la vie ecclésiastique et civile. D'après les registres de l'Etat-civil de Split, cette famille s'éteignit à la fin du XVIIIe. e. s.

⁵⁴⁾ J. Kavanjin, o. c. pjev. VI, stih 173, str. 105.

⁵⁵⁾ HAS, MK/2, l. 179/r.

⁵⁶⁾ HAS, AIS-III/14 br. 1090.

⁵⁷⁾ HAS, MK/33 l. 157.

⁵⁸⁾ HAS, MK/36 l. 155.